

Bestilling Udgivelser Om Peripeti

Silas L. Marker og Vincent F. Hendricks bog *Os og dem – Identitetspolitiske akser, ideer og afsporede debatter* (Gyldendal, 2019)

8. september 2019

'Institutionen opera' i Danmark – 50 års udviklingshistorie

3. september 2019

Grønlands Teaterhistorie – på vej

1. september 2019

"16:29" af Anna Malzer, Teater Momentum

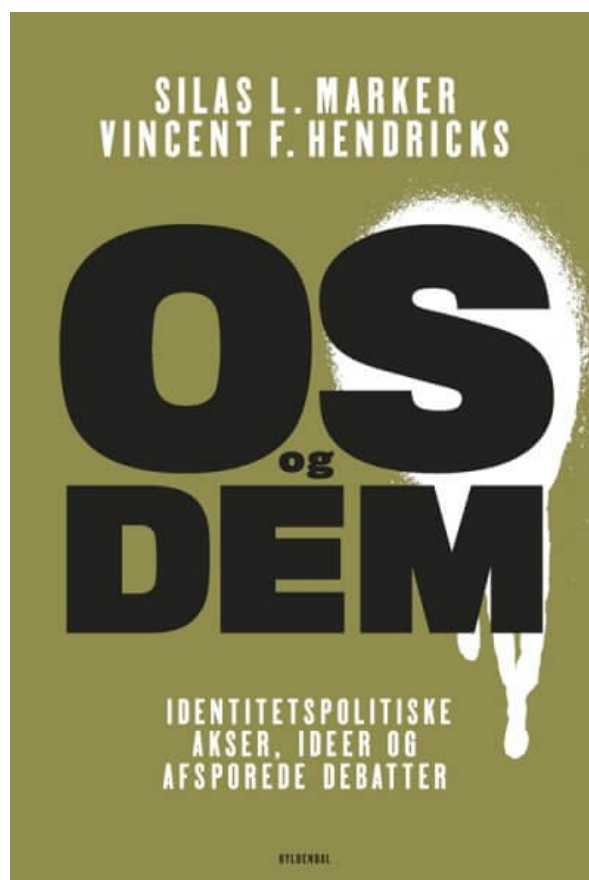
29. august 2019

Wagner: Rhinguldet. Den Ny Opera
 29. august 2019

Anmeldelse af Silas L. Marker og Vincent F. Hendricks bog *Os og dem – Identitetspolitiske akser, ideer og afsporede debatter* (Gyldendal, 2019)

Af Erik Exe Christoffersen

Identiteter i forandring

Som titlen antyder tager forfatterne Marker og Hendricks fat i identitetspolitikken, som har være en særdeles diskuteret sag i de senere år. Identitetspolitik er kort sagt en grupperings behov for anerkendelse som et unikt identitetsfællesskab. Identitet skabes af sproglige distinktioner, kropslige grænser og tilhørsforhold, men der er ingen tvivl om, at identitet opleves som skrøbelig, truet og dermed udsat for krænkelser. Nogle føler sig krænket over visse udtryk, sange, tegninger eller

teatrale fremstillinger som misrepræsenterer deres identitet. Krænkelser har ført til et ønsket om forbud mod fx at tegne Muhammed som en terrorfigur, en hvid skuespiller måtte ikke spille sort, en heteroseksuel må ikke spilles en transseksuel etc. Man må ikke sige getto eller hottentot. Sådanne forbud er der så andre, der også kan blive krænket over, fordi de opleves som en indskrænkning af den individuelle ytringsfrihed.

Og så har vi konflikten "os mod dem".

Problematikken kan tilmed blive så vigtig, at man går tilbage i historien og "undskylder" historiske udtryksformer ved at fjerne fx "neger" eller "hottentot" fra bøger eller billedtitler. Også det kan man krænkes over.

Dystopier og misinformation

Bogens første hovedkapitel gennemgår de gængse identitetspolitiske akser som udgøres af konflikter indenfor race, nationalitet, køn og socialklasser. Disse akser har forskellige udtryksformer i forhold til sprog, kulturelle produkter og symboler, social praksis og repræsentationer. Det næste kapitel i bogen omhandler identitetspolitikens struktur, pointer og problemer hvilket i høj grad drejer sig om det enkelte men komplekse problem: hvad er identitet i det senmoderne samfund? Det tredje kapitel dykker ned i nogle af de enkeltsager, som har domineret den offentlige debat de senere år. Det er sagen med udklædning til temafester, sagen om "Den danske sang er en ung blond pige", sager om undervisning som er "blind" for både køn og marginaliserede ytringer, sager om trafiklysikonografi. Dette kapitel viser hvor "tyndbenet" et grundlag problematikken ofte behandles i medierne. Endelig er det fjerde kapitel fokuseret på det storpolitiske: såkaldt populisme som vender sig mod politisk korrekthed og kræver en stolt (mandlig) hvidhed gjort stor igen. Hvor identitetspolitik ofte anskues som venstreorienteret påpeger forfatterne, at de identitetspolitiske markeringer altså også benyttes som værktøj til at skabe en politisk splittelse, hvor især indvandrere og kvinder ekskluderes og detroniseres. Det sidste kapitel i bogen forsøger at sammenfatte nogle tiltag, som kunne skabe en mere konstruktiv identitetspolitisk debat.

En af bogens centrale pointer er, at identitetspolitik er udtryk for noget centralt og komplekst i vores tid. Det handler om menneskers identitet: om objekter, udtryk, historiske begivenheder, traditioner, påklædning og alle de ting og begreber, vi omgiver os med og som i kraft af ejerskab skaber identifikation, identitet og sammenhold.

Hvem har således fx retten og ejerskab til det danske flags betydning, og i hvilke sammenhænge kan flaget have en given funktion?

Bogen vender sig både mod dem som i identitetspolitikens navn kræver dette og hint forbudt, men også mod dem som ser identitetspolitikken som civilisationens undergang og som en krænkelse af en fri og offentlig meningsdebat.

Ifølge forfatterne er det mediernes tilbøjelighed til at skamride en tendens til at tænke og handle i en *dem mod os* som har skabt en ikke særlig frugtbar polemik.

En historisk baggrund

Bestilling   Udgivelser   Om Peripeti

Two Dancers, en opak som ser hvidene som menneskets normatidvale.

Som forfatterne fremhæver er identitetspolitikken kommet for at blive, og det er vigtigt at diskutere lidt dybere, hvad det egentlig dækker, før vi slynger os om med forbud eller omvendt kræver retten til dette og hint.

Identitetspolitik kan tænkes som en særlig fælles position for en gruppe mennesker, men det forhindrer ikke at de samme indgår i andre grupperinger og altså både er os og dem. Dog ikke samtidig men skiftevis, men man kan udmærket være medlem af flere forskellige af den slags.

I det hele taget kan det være inspirerende at springe mellem os og dem. Dvs. mellem dem vi kender og så de andre, de anderledes. Således at vi den ene dag er et velkendt vi, og den næste betragter det hele med et fremmed og anderledes blik. Det er den slag vi fx træner indenfor teaterkunsten.

Teatrets repræsentationsformer er blevet et identitetspolitisk problem. Det gælder *blackface* (det at en hvid skuespiller sminker sig sort) og det gælder generelt, at en skuespiller ikke kan eller "må" spille hvad som helst. Fx fik Théâtre du Soleil forskellige skuespillere fra forskellige steder i verden til at spille de "indfødte" oprindelige folk i Canada. Forestillingen blev taget af plakaten. Men hvad betyder det for skuespilkunsten?

Jeg mener som instruktøren Ariane Mnouchkine, at det er en skuespillers opgave at spille en anden. På den anden side kan man også spørge: Hvorfor ikke finde originale indfødte? Det er det, man ofte gør med stort held i forskellige teaterforestillinger, hvor der benyttes såkaldte dagligdagseksperter. Man benytter folk med en særlig viden eller kropslighed til at spille særlige roller, velvidende at de ikke bliver professionelle skuespillere af den grund. Men kan vi ikke have flere forskellige definitioner på en skuespiller: en almen og en særlig eller unik skuespiller, og på den måde føre en mere åbnende end lukkende identitetspolitik i teatret?

Forfatterne understreger at identitetspolitik ikke er en samlet blok eller ideologi men en tendens til at tænke og artikulere fællesskaber: race, nationalitet, køn, socialpolitik.

Sådan har det for så vidt været i hele modernitetens historie. Men der har også gennemgående været en universalistisk og almen logik, som har medvirket til en form for anderkendelse af, at vi har et fællesområde som forudsætning for at de private og partikulære interesser kan trives.

Fx er der i modernitetens historie en interessemodsatning mellem borgerskabet og arbejderklassen, ligesom der har været modsætninger indenfor borgerskaber og

Bestilling

Udgivelser

Om Peripeti

Land mod by

Den kreative elite mod folket

Romantikken mod moderne konceptkunst

Danskere mod de fremmede, som vil ind i vores land

Køn mod køn

Det fører til en form for lejrtænkning.

I det moderne er identitet blevet en usikker og skrøbelig kategori. Identitet har langt hen mistet universelle træk, fordi man ofte skifter identitets markører: vi skifter familie, job, land, politisk holdning og generelt værdier langt hurtigere end tidligere. Identitet er måske et spørgsmål om identifikation med en bestemt særgruppe og dermed opstår en given identitetspolitik.

Derfor er identitetspolitik kommet for at blive. Desværre er diskussionen ofte i medierne reduceret til enkeltsager, som bliver gentaget i en uendelighed, hvilket bogen fint dokumenterer. Der var fx sagen om en brun kvinde, som skulle have følt sig krænket over at man til en konference sang "Den danske sang er en ung blond pige" og som fra ledelsens side fik en undskyldning. Ikke blot var det en to år gammel sag, men den var tilmed tvivlsomt gengivet, og der har efterfølgende på intet tidspunkt været en undersøgelse af hvem denne kvinde egentlig var? Derimod var køn af forargede politikere uden ende, og man kappedes nærmest om at være mest chokeret og forarget over sagen. I en sådan grad at det næsten var politikerne og andre som var de krænkede. På den måde har holdningen til identitetspolitik, i hvert fald i Danmark, ofte været et spørgsmål om at gå i mod den såkaldte politiske korrekthed. Men som forfatterne viser, er det en tendens som også har vist sig globalt som en højre populisme i USA og Brasilien.

Forfatternes hovedpointe er, at det vil gavne at forlade retorikken "os mod dem" og i stedet diskutere de generelle vanskeligheder ved både at definere universelle identitetsværdier og samtidig være åben for partikulære særidentiteter og ikke mindst særlige identifikationsmekanismer. Forfatterne anbefaler, at man styrker dialogen, argumenterne, bliver enige om, hvad der tales om, og at man dropper det følelsesfulde og sensationsjagten. Derved skabes en forståelse, som hæver sig op over "os og dem" aksen.

Det er klart, at forfatterne taler oplysningens sag, men det er måske lige så klart at identitetspolitik også vedrører faktiske følelser og sansninger, som ikke kan

Bestilling Udgivelser Om Peripeti

< 'Institutionen opera' i Danmark – 50 års udviklingshistorie

Del med andre

OM OS

Peripeti er det eneste danske videnskabelige teatertidsskrift og redigeres af en national redaktion fra Dramaturgi, Aarhus Universitet, Teatervidenskab ved Københavns Universitet og med redaktionsmedlemmer med tilknytning til teatre og teateruddannelser.

AKTUELT

Silas L. Marker og Vincent F. Hendricks bog *Os og dem – Identitetspolitiske akser, ideer og afsporede debatter* (Gyldendal, 2019)
sep 8, 2019

'Institutionen opera' i Danmark – 50 års udviklingshistorie
sep 3, 2019

Grønlands Teaterhistorie – på vej
sep 1, 2019

SØG PÅ SIDEN

Search

FOR REDAKTIONEN

Log ind

Indlæg-RSS

Kommentar-RSS

WordPress.org

Der må ikke kopieres, gengives eller på anden måde reproduceres materiale, hverken analog eller digital fra domænet peripeti.dk uden samtykke.